

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

186. An aliquando coniuges excusentur à peccato, si effundant aliquid seminis extra vas? Et excusantur primò à mortali, casu quo parua aliqua pars seminis elabatur, dummodo alia retineatur; & absque ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

semen humanum absque rationabili causa, quia coniuges, ut suppono, alioquin ad talem situm non habent ius propter impedimentum, aut difficultatem vitandi naturali situ, quin potius facile possent illum seruare, nec refert, si dicatur id esse per accidens, & prae intentionem. Nam supposito, quod tale periculum praeuideatur, & sic congregiendi non vitatur iure suo, non censetur id resultare per accidens ex usu sui iuris. Neque enim habet ius ad sic congregiendum, quando aliter potest, & debet. Unde in tali casu meritò censetur causa moralis illius effusionis extra vas, quam non solum permittit, sed etiam efficit adhibendo modum, ad quem non habet ius. Quae ratio, & doctrina maxime vim habet in sententia verissima, & mihi certa quod vel minimae particulae seminis deliberata administratione extra legitimum coniugium, aut legitimum vas sit peccatum mortale, neque in ea sit locus paruitati materiae. Negari autem non potest, quin illa pars, quae in tali casu effunditur, sit aequè administrata, atque illa, quae intra vas legitimum recipitur, & tamen administratur praeuidendo (ut supponimus) ex tali modo, ad quem non habet ius, fore extra vas effundendam. Ita Dicaetillus.

3. Verùm licet haec opinio mihi maxime placeat, consulendam existimem: tamen contrariam puto probabilem esse, quam praefer Sanchez, Pontium, & Perez, tenet etiam Gaspar Hurtadus de matrim. diff. 50. difficul. 5. num. 20. Castrus Palaus tom. 5. disp. 3. punct. 4. §. 3. num. 1. & Ioannes Praepositus in 3. part. D. Thom. quest. 6. de bono matrim. dub. 24. n. 175. ubi sic ait: Si effusio non oriatur ex modo coeundi, sed aliunde, v.g. ex morbo, debilitate, non erit mortale, quia non oriatur ex situ inordinato, sed ex alia causa praefer coniugum intentionem, qui dant operam rei licitae, scilicet actui coniugali: imò parua effusio seminis non arguit actum esse mortalem propter situm indebitum, cum illa etiam solet sequi seruato situ naturali. Ita ille.

4. Nota hic obiter in supradicta copula cum variatione situs, etiam si vir sit incubus, & foemina succuba, licet petens peccaret venialiter reddentem non peccare, sufficit enim illi pro causa nolle displicere alteri, & nolle dare occasionem discordiae propter rem, quae ipsa per se non est intrinsecè mala. Et ita docent Doctores, quos citat, & sequitur Leander de Sacram. tom. 2. tr. 9. disp. 2. §. quest. 34. imò Castrus Palaus ubi supra ex Pontio, & Sanchez, putat in supradicta copula cum variatione situs non adesse peccatum mortale, etiam si scias non ita certò prolem generari, ac si debito modo fuisset usus, quia non tenetis generationem conuenientiori modo procurare; satis enim est si modo conuenienti ea procures. Illud certum, si scias ex praedicto concubitu generationem impediri, eo quod foemina vel ob humiditatem, vel laxitatem non valet semen retinere, peccatum esse mortale, quia perinde est, ac si semen extra vas effunderes. Quod verum censeo, etsi ea expulsio, seu non retentio procedat ex aliqua infirmitate temporali foeminae, quae semen retinere potest seruato naturali modo concubitus.

5. Non deseram etiam hic obiter annotare, Martinum de San Ioseph in mon. confess. tom. 1. lib. 1. tractat. 50. de matrim. num. 2. sic asserere: [Pero si la criadora està inanimada, aunque aya peligro de que no pafse adelante por la copula, no será pecado mortal perder, ni pagar el debito, porque no es razón priuar de su derecho a los cañados, por cosa, que no es de gran importancia.] Ita ille, qui citat Sanchez, & Hurtadum.

RESOL. CLXXXVI.

An aliquando coniuges excusentur à peccato, si effundant aliquid seminis extra vas?

Et excusentur primo à mortali, casu, quo parua aliqua pars seminis elabatur, dummodo alia retineatur; & absque veniali, casu, quo prae intentionem, dum vir legitime congregi conatur, ac ex festinatione, & vigore naturae semen extra vas effunditur.

Secundo docetur, quod si solum sit periculum, quod amens seminet extra vas, non ideo censenda sit ei illicita copula.

Tertio notatur, quod maritalis copula est licita, feni, qui dum congregitur cum sua uxore, effundit semen extra vas, &c.

Quarto quaritur de malitia specialis pollutionis extra vas inter coniuges, & quomodo illum in confessione debent explicare, docetur, quae doctrina est valde notanda à Confessoribus. Ex part. 11. tr. 8. & Milles. Ref. 36.

§. 1. Respondeo tanquam certum; esse quidem lethale si consulto, & cum adhaerentia ad à marito fiat. Quia est peccatum mortale, cuius est intrinseca malitia. Sic omnes Doctores. Limitant tamen hanc sententiam praefati Authores, dicendo, posse quandoque id absque mortali contingere culpa; quandoque etiam absque veniali. Absque mortali, casu quo parua aliqua pars seminis, dummodo alia retineatur, elabatur. Absque veniali etiam casu, quo prae intentionem, dum vir legitime congregi conatur, ex festinatione quadam, & vigore naturae semen extra vas effunditur. Ita Hurtado de Sacram. matrim. disp. 10. diff. 5. n. 20. & me citato Leander de Sacram. 10. 2. tr. 9. disp. 2. §. 39.

2. Dico secundò, quod si solum sit periculum, quod amens seminet extra vas, non ideo censenda sit ei illicita copula, quia nimirum coniux laesus dat operam rei licitae, & praefer eius intentionem, ac per accidens euenit illa effusio. Unde licet aliquando ita contingat ex defectu amens, non semper ita euenit. Ita Dicaetillus ex Sanchez, & alij tom. 2. de Sacram. tract. 10. disp. 9. dub. 4. num. 47.

3. Dico tertio, quod maritalis copula sit licita feni, qui dum congregitur cum sua uxore, effundit semen extra vas. Inaque quando senex habet probabilem spem seminandam intra vas, potest vii copula, vitur enim iure suo, etiam si forte contingat semen quandoque, aut saepe extra vas effundi, perinde atque dictum est locis notatis de frigido, cui concessum est triennium experientiae, ut conetur ad copulam. Quamuis autem senex sciat se non posse effundere semen intra vas, atque adeo non posse vii copula, vel conari ad illam, potest nihilominus vii occasio, & amplexibus, si id fieri possit citra periculum pollutionis alterius coniugis. Ita ex Sanchez Dicaetill. ubi supra dub. 7. num. 77.

4. Sed si aliquis incidenter hic quaerat de malitia specialis pollutionis extra vas inter coniuges? Respondeo cum Dicaetill. ubi supra num. 82. citul. 2. per modum peccatum inter coniugatos extra vas legitimum, esse grauius quam simile inter solutos. Deinde huiusmodi peccatum esse contra naturam, & habere malitiam adulterij tam ex parte viri, quam uxoris consentientis, tenetque in confessione explicare utramque circumstantiam adulterij, imò addo eodem Sanchez num. 5. non satis esse dicere commissi adulterium cum coniugata in genere, & simul peccatum contra naturam; sed explicandum.

Sup. hoc supra in Ref. 180. §. 1. & 2. & infra in Ref. 201. §. 6. & in to. 1. tr. 7. Ref. 99. à lin. 1. vique in finem.

Quoad hoc infra lege §. 6. Ref. 187.

ANTON
Opera
Tom. 1. & 2.
E III

dum esse, id fuisse commissum cum propria vxore. Prima pars responsionis, quod scilicet sit grauius inter coniuges, quam inter solutos constat; quia inter solutos tantum est merè peccatum contra naturam: inter coniuges verum etiam est peccatum adulterij, vt dicitur in secunda parte responsionis, quam sic etiam probò: Quia neuter coniux seruat alteri suum corpus castè, quod ad bonum fidei pertinet: neque enim alter alterius coniux est ad illum actum, sed ad naturalem, vt docuit, & obseruauit Caietanus 2. 2. *quest. 154. art. 1. in solutione ad 4.* Atque hoc videtur voluisse Diuus Ambrosius *lib. 1. de Patriarch. & refertur cap. Nemo 32. qu. 4. vbi ait: Nec hoc solum est adulterium cum aliena peccare coniuge, sed omne quod non habet potestatem coniugij. At talis actus potestatem coniugij non habet (vt patet) ergo est adulterium.*

5. Denique tertia pars, quod scilicet explicandum sit fuisse peccatum cum propria coniuge, nec sufficiat explicare in genere malitiam adulteri, sic probò: quia si dicatur fuisse cum persona coniugata in genere, eo modo confessionis explicatur iniustitia aduersus coniugem illius personæ, cum tamen nulla talis interueniat. Præterea si tale peccatum fiat cum propria coniuge renitente, & ad id coacta, vltra malitiam adulterij, haberet quandam malitiam raptus, quæ etiam explicari debet, vt pote distincta. Quod si fiat cum consensu illius, hoc ipsum erit explicandum. Neque sufficit dicere, se commississe tale peccatum cum femina coniugata, consentiente viro illius, intelligendo seipsum, qui eo ipso, quod peccat cum vxore sua consentit, vt illa peccet. Hoc inquam, non sufficit, quia in tali casu explicaret etiam malitiam, qua fuerit causa vt vir talis feminae consentiret in eam turpitudinem, quæ malitia tunc non interfuit, cum ipse non dederit alteri viro occasionem peccandi, sed ipsemet fuit qui contra seipsum, & contra ius suum, & propriam vxoris talis peccati auctor, & causa fuit, non dans alteri viro occasionem sic peccandi. Vide etiam præter Dicastillum, Reginaldum *tom. 2. lib. 31. num. 333.*

RESOL. CLXXXVII.

Notabilia quadam circa coitum coniugale.
 Et primò queritur an saltem liceat perfricere pudenda sua circa vas præposterum vxoris, vel in os eius intromittere, cessante pollutionis periculo?
 Et an coniugati peccent mortaliter, vel tantum venialiter ex conscientia erronea, si variant situm ordinarium in coitu, etiam si eo copula modo aliqua pars feminis elabatur?
 Et notatur, quod vir expectare non tenetur, licet possit, etiam effuso semine, copulam continuare, vt femina seminet.
 Secundo aduertitur seminationem extra vas posse aliquando contingere sine vlla culpa in coniugatis, vt in viris potentibus, &c.
 Tertio docetur viro cum vxore licere inchoare copulam causa delectationis, & postea inchoatam non absoluerè, dummodo non subsit periculum pollutionis alterius coniugis, & vxor ea inchoata copula contenta sit.
 Quarto queritur, an sit peccatum mortale accedere ad menstruatam vxorem?
 Quinto, an sit peccatum veniale accedere ad vxorem grauidam, si non adest periculum incontinentiæ? Ex P. 3. tit. 4. Ref. 203. alias 204.

Tom. II.

§. 1. Diximus in *refol. 37. tract. 3. misc.* contra aliquos DD. non esse licitum coniugato incipere actum sodomiticum cum vxore: quæro nunc an saltem liceat perfricere pudenda circa vas præposterum. Affirmatiuè respondet Sanchez *de matr. tom. 3. lib. 9. disp. 17. num. 5. vbi sic ait. Si vir superficie dumtaxat vasis præposterij vxoris fricaret sua verenda, vel in os eius intromitteret, cessante omni pollutionis periculo, non crederem esse lethale, cum os non sit vas ordinatum ad copulam sodomiticam, nec intra vas præposterum, ad eam tendens virile membrum includatur, sed solum superficiem eius externam tangat; quare tactus hic reputatur instar aliorum inter coniuges, qui ad summum culpæ veniales sunt. Ita Sanchez.*

2. Sed hæc opinio mihi non placet, & illam reprobatur nouissimè Basilius Pontius *de matrim. lib. 10. cap. 11. num. 5. vbi sic asserit. Non omnes tactus licent inter coniuges, & ita neque licebit perfricere pudenda in vase præposterio vxoris, & aliud asserere, mera turpitudine est, & habenas laxare libidini. Sic Pontius, & ego.*

3. Notandum est tamen, aliquos coniugatos peccare mortaliter ex conscientia erronea, si variant situm ordinarium in coitu: nam ex se est tantum peccatum veniale, dummodo copula habeatur semper in vase naturali, quod verum esse putat Pontius *vbi supra*, etiam si eo copula modo aliqua pars feminis elabatur, dummodo retineatur alia; docent enim Medici, non totam feminis quantitatem in matrice retineri. Rursus docet, neque esse peccatum mortale, quamuis ex eo modo concumbendi non ita certum sit fore prolem; non enim coniuges tenentur vii medio certiori ad prolem suscipiendam, sed satis est, si vtantur conuenienti. Docet etiam non esse necessarium, vt vterque simul concurrat ad feminis effusionem; quare expectare vir non tenetur, licet possit etiam effuso semine copulam continuare, vt femina seminet.

4. Addit idem Auctor, seminationem extra vas posse aliquando contingere sine vlla culpa in coniugatis, vt in viris potentibus, dum congregati conantur, poterit euenire, vt ex festinatione præ intentionem semen effundatur, id enim non vitio, sed natura festinationis, & vigori tribuendum est.

5. Notat etiam contra Syluestrum Rosellum, & Azorium, viro cum vxore licere inchoare copulam causa delectationis, & postea inchoatum coitum non absoluerè, dummodo non subsit periculum pollutionis alterius coniugis, & vxor ea inchoata copula contenta sit. Item contra Azorium, & alios Theologos, & Iurisperitos, quos adducit Sanchez *lib. 9. disp. 21. num. 2.* non est peccatum mortale accedere ad menstruatam vxorem: imò aliqui in tali coitu nullam culpam agnoscunt, idque probabile putat Sanchez *ibid. num. 7.* licet ipse asserat esse tantum culpam venialem, nisi etiam hæc excusetur ex eo, quod vigeat incontinentiæ periculum. Et hæc omnia, vt dixi, docet Pontius cum multis aliis *loco cit. de matrim. lib. 10. cap. 11. num. 5. 6. & 9. & cap. 14. num. 5. & 6.* quæ sunt à Confessariis valde notanda, vt non imponant onus ferre nolentibus, & vbi non est.

6. Sed pro coronide huius resolutionis dico, quod licet Pontius *in dicto cap. 14. num. 7.* cum Azorio putet esse peccatum veniale, accedere ad vxorem grauidam, si non adest periculum incontinentiæ, ego tamen puto in tali copula nullam culpam interuenire, & ita docet ex Sanchez *Cominch de Sacram. disp. 34. dub. 9. concl. 4.* & Villalobos *in sum. tom. 1. tract. 13. diff. 41. num. 9.*

Quæ nunc hanc sequetur.
 Sup hoc in tom. 8. tit. 6. Refol. 20. §. Queritur quidò, & pro parte in ore pudenda intromittere, supra in Ref. 184. §. penult. & vlt. & in aliis postis in annot. 1. dicti §. penult.

Sup hoc supra in princip. Ref. 187. & 85 signanter post medium §. 1. sed lege eam per totam. Sup hoc inf. in Ref. 216. &c.

Sup hoc in Ref. præterita, §. 1. ad medium, vers. abique.

Et sup. contentio in hoc §. Nota etiã, infra in Ref. 202. §. Et ex his, & in Ref. 205. 206. 209. & 215. §. vlt.

Quo ad hoc lege supra §. vlt. Ref. 185.